

Kirje

25.5.2022

 VN/5468/2020
 VN/5468/2020-VM-118

Työ- ja elinkeinoministeriö

Valtiovarainministeriön lausunto

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriön lausuntoa luonnoksesta kaupan toimialan tulevaisuusselonteoksi.

Kaupan alan tulevaisuusselonteon tavoitteena on antaa poliittisen päätöksenteon tueksi kaupan alan tilanne-, muutos- ja tulevaisuuskuva sekä esittää toimialalle kehittämissuhteita tulevalle kymmenelle vuodelle käynnissä olevaa toimialan rakennemuutosta ja tulevaa kehityskulua vasten. Esitettyjen kehittämissuhteiden tavoitteena on vastata kaupan toimialan strategiseen ja pitkjänteiseen kehittämiseen alan murroksessa, jotta suomalainen kaupan toimiala menestyy kilpailussa kansallisesti sekä kansainvälisesti, myös tulevaisuudessa.

Valtiovarainministeriön lausunto

Kehittämissuhteet

Selontekoluonnoksessa on useita kehittämissuhteita, joista monet ovat varmastikin hoidettavissa painotuksilla nyky määrärahoissa, mutta joista osasta voi aiheutua myös menopaineita. Määrärahoja koskevista kysymyksistä tulee päättää budjetti- ja kehysprosessissa. Sen vuoksi selonteossa tulee todeta esim. kehittämissuhteiden yhteenvedon yhteydessä, että rahoitustarpeita koskevat asiat käsitellään ja niistä päätetään valtiontalouden menokehysten puitteissa valtion talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa sovittaen ne yhteen muiden julkisen talouden menotarpeiden kanssa, tarvittaessa hallinnonalojen sisällä uudelleen kohdentamalla.

Kehittämissuhteus 3, joka koskee taloudellista kannustinmallia kaupan alan yritysten työntekijöiden täydennys- ja jatkokoulutuksen korvaamiseksi, on melko epäselvä, joten siihen on vaikea ottaa kantaa. Joka tapauksessa mallin käyttöönotosta ei tule linjata, kun sitä ei ole vielä selvitetty. Valmistelussa on lisäksi varmistettava, että malli on yhteensopiva jatkuvan oppimisen lisäämistä työelämässä selvittäneen työryhmän työn kanssa.

Myös kehittämissuhteus 7 vaikuttaa ennen aikaiselta. Siinä ehdotetaan selvittäväksi, "millaisia uudenlaisia keinoja ja välineitä kaupan toimiala tarvitsee vauhdittamaan toimialan uudistumista ja kaupallisten keskustojen elinvoimaa. Selvitystyössä luodaan kaupan alan uusiutumistukipaketti, johon sisältyisi TKI-panokset, osaamisen ja kyvykkyyksien kasvattaminen sekä mahdollisesti myös investoinnit." Asiaa voidaan toki selvittää, mutta tässä vaiheessa ei tule linjata mahdollisista jatkotoimenpiteistä, jotka vaikuttaisivat vaativan mahdollisesti lisärahoitustakin.

Muu selonteko

Luku 2. Kaupan toimialan tilanne- ja muutoskuva

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että suositeltaisiin ottamaan tietosuoja huomioon suunniteltaessa asiakastiedon laajamittaista tekoälypohjaista käsittelyä. Lisäksi pidetään tärkeänä, että tulevien EU-säädösten osalta käytäisiin DSA- ja DMA-asetusten ohella läpi myös tulevan EU:n datasäädöksen (Data Act) ja datahallintosäädöksen (Data Governance Act) vaikutukset alustataloudessa toimiville kaupan alan toimijoille. Toisaalta valtiovarainministeriö haluaa korostaa sekä henkilöllisyyden osoittamisen että luotettavien tietojen jakamisen sekä yksityisyydensuojan tärkeyttä kuluttajien keskenään käymän vertaiskaupan lisääntyessä.

Luku 3. Kuluttajakäyttäytyminen ja asiakaslähtöisyys

Avoimen datan ja omien tietojen hyödyntäminen on tarpeellista, mutta toisaalta valtiovarainministeriö pitää tärkeänä yleisen tietosuoja-asetuksen periaatteiden noudattamista. Tulevaisuusselonteossa olisi myös tärkeää käydä läpi tulevan eIDAS-asetusmuutoksen vaikutuksia kaupan alan toimijoille ja eIDAS-asetukseen kytkeytyvien luottamuspalvelujen ja lompakkoratkaisujen vaikutuksia omien tietojen hallinnalle ja turvalliselle jakamiselle. Tietojen hyödynnettävyyden näkökulmasta tietojen siirrettävyys ja yhteensopivuus etenkin kanta-asiakasjärjestelmien osalta on tärkeää.

Valtiovarainministeriö osallistuu kansallisesti ja EU-tasoisesti digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseen. Onkin tärkeää huomioida tulevaisuusselonteossa henkilöllisyyden ja muiden varmennettavien henkilötietojen esittäminen sekä käyntiasioinnissa että sähköisessä asioinnissa. Käyntiasioinnin osalta tämä käytännössä tarkoittaisi digitaalisen henkilöllisyydestodistuksen integrointia kassajärjestelmään tai tarkastussovelluksen hyödyntämistä mobiililaitteella. Sähköisen asioinnin osalta tulisi varmistaa, että digitaalisen henkilöllisyyden ratkaisut ovat tuettuna. Lisäksi nähdään tärkeänä etenkin yritysten reaaliaikatalouteen liittyen huomioida tarve yritysten digitaalisille identiteeteille, yritysten lompakkoratkaisuille, ja luonnollisten henkilöiden mahdollisuudelle asioida yritysten puolesta, sekä näiden kytkeytyminen tulevaan eIDAS-asetusmuutokseen.

Luku 5. Kauppa osana alueiden elinvoimaisuutta ja huoltovarmuutta

Kaupan alan toimijoiden osalta tulisi käydä läpi NIS2-direktiivin ja eIDAS-asetusmuutoksen yksityiselle sektorille syntyvien velvoitteiden vaikutusten arviointia osana EU-säädösten vaikutusten läpikäyntiä. NIS2-direktiivin osalta nähdään tärkeänä etenkin tietoturvan poikkeamatiedon jakamisen ja häiriötilanteiden hallinnan parempi koordinointi sekä tietojärjestelmien vaatimuksenmukaisuuden varmistaminen. Lisäksi pitkällä tähtäimellä olisi perusteltua tarkastella tarvetta laitteiden digitaalisille identiteeteille autonomisten laitteiden (esim. kuljetusrobottien) määrän lisääntyessä kuluttajakanssakäymisessä.

Luku 6. Digitalisaatio kaupan alan uudistajana ja globaalikauppa

Biometrinen ratkaisujen tietosuoja tulisi varmistaa yleisen tietosuoja-asetuksen linjausten mukaisesti. Lisäksi olisi keskeistä pyrkiä takaamaan yhdenvertaiset edellytykset kaupan alan palvelujen käyttämiselle erityisryhmille, joille digitalisoituminen voi aiheuttaa haasteita (esim. alaikäiset, vanhukset, toimintarajoitteiset). Olisi tärkeää varmistua myös yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisen oletusarvoisen tietosuojan paremmasta toteutumisesta ja teknisten menetelmien tarjoamisesta tätä varten (esim. suostumustenhallinta, tietojen valikoiva esittäminen). Tärkeää on myös terävöittää tietojen minimoinnin periaatteen toteutumista, jotta kerätään vain niitä henkilötietoja, joita tarvitaan. Lisäksi on tärkeää huomioida henkilötietojen käyttötarkoitussidonnaisuus, jotta henkilötietoja käytetään vain niihin käyttötarkoituksiin, joihin liittyen tietoja on kerätty.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

Liitteet Napsauta tähän hiirellä ja kirjoita liitteiden nimet kukin omalle rivilleen. Rivinvaihto enterillä.

Jakelu TEM Työ- ja elinkeinoministeriö

Tiedoksi TEM IYR Yritysten KVen ja toimialakohtainen elinkeinopo, Natalia Härkin

VN/5468/2020-VM-118

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: